

Антошина Ірина Володимирівна
Національний університет «Одеська юридична академія»
доцент кафедри загальної теорії права та держави,
кандидат юридичних наук

ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ У ВПЛИВІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВЛАДИ НА СФЕРУ ОСВІТИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Одним з напрямків реалізації влади у сучасних умовах є управління інформаційними потоками. Здійснення інформаційної влади все частіше розглядаються крізь призму розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Протягом останніх двох років практично всі сфери життя суспільства змінилися під впливом глобальної пандемії, викликаної вірусом COVID-19. Ця всесвітня криза змусила трансформуватися багато, здавалося б, усталених суспільних інститутів, в тому числі соціальної влади, зокрема інформаційної влади. Інформаційна влада, як одна з найбільш впливових та ефективних різновидів влади реалізується за допомогою цілого ряду інструментарію, який змінив різні області людської активності. Серед них особливо виділяється сфера освіти. Так, система освіти, яка спирається на вимоги другої половини ХХ століття, не відповідає сучасним реаліям і не в змозі в повному обсязі задовольнити освітні потреби людства. Необхідно відзначити, що і до нинішньої глобальної кризи існували значні проблеми в сфері реалізації права на освіту – одного з основних прав сучасної людини, але масштаби цих проблем не були такими глобальними, оскільки через пандемію, за даними ООН, більше 94% претендентів освіти всіх рівнів – від дошкільнят до студентів вищих навчальних закладів, зіткнулися з цією проблемою. В умовах пандемії поширилася нова форма нерівності, яка обумовлена нерівним доступом до інформаційно-комунікаційних каналів, технологій та ресурсів. Можна констатувати факт, що не всі мають доступу до Інтернету в домашніх умовах, в той час як цифрове дистанційне навчання в більшості країн використовується для забезпечення безперервності освіти.

Криза, яка викликана COVID-19, стала стимулом для інновацій в освітній сфері та вдосконалення організаційно-правових механізмів

мів регулювання дистанційної освіти. Сьогодні, право на освіту має бути адаптованим до потреб сучасного суспільства. Нерозвиненість інформаційно-телекомунікаційних мереж в різних регіонах світу в умовах пандемії значно ускладнює реалізацію фундаментального права людини – права на освіту і підсилює нерівність в сфері освіти.

Багато країн як і раніше страждають від стихійних катаклізмів або антропогенних катастроф, але при цьому дистанційна освіта не використовувалася як засіб розв'язання криз таким чином, як це має місце під час пандемії COVID-19. Безумовно, і до кризи, викликаною пандемією, у багатьох країнах застосовувалися інформаційно-комунікаційні технології на всіх рівнях освіти, але перехід до дистанційного навчання відбувався планово, з детальним проектуванням всіх стадій, а також технічним забезпеченням і розробкою відповідних навчально-методичних матеріалів. Глобальний перехід до дистанційної освіти, викликаний пандемією, є екстремальним, оскільки викликав різке переформатування навчального процесу в умовах обмежених внутрішніх і зовнішніх ресурсів, без забезпеченості інформаційно-телекомунікаційними засобами, а також без урахування готовності учасників освітнього процесу, як тих, хто надає послуги, так і тих, хто їх отримує, до таких змін.

Розвиток технологій і міждисциплінарних підходів – ключові фактори дистанційної освіти, а використання Інтернету є основним компонентом такого виду навчання. Необхідно відзначити, що ЮНЕСКО (спеціалізована установа ООН з питань освіти, науки і культури) в своїх документах зазначає, що дистанційна освіта – це не просто нова форма навчання, а нова філософія, нова педагогіка [1, с. 28]. Масовий перехід до дистанційної форми навчання за останній період можна охарактеризувати як процес, що відбувався в екстремальних умовах. Екстремальна (кризова) дистанційна освіта, яка викликана пандемією COVID-19 є унікальним за своєю філософією та процедурам, і фундаментально відрізняється від освіти традиційного характеру.

В Україні, де нормативне регулювання дистанційної освіти розвивається досить повільно, воно асоціювалося переважно з заочно-дистанційною формою навчання. Наша держава, як повноправний

член світового і європейського освітнього простору, має належним чином імплементувати міжнародні стандарти надання освітніх послуг у форматі дистанційної освіти. Зокрема, в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом вказується, що одним з необхідних умов вступу нашою державою до членства в ЄС є «реформування і модернізації систем вищої освіти» (ст. 431) і «розвиток співробітництва в сфері дистанційного навчання» (ст. 433) [2]. Проблеми нормування дистанційної освіти відносять до основних в цій сфері, «оскільки реалізація намірів, діяльність, процедури і процеси відбуваються в правовому полі, яке поки не орієнтоване на її функціонування. Зміни в законодавстві передбачають ретельну експертну роботу зі створення правових норм, узгодження різногалузевих норм цивільного, господарського, фінансового, бюджетного та інших видів законодавства» [3, с. 3].

Розвиток дистанційної освіти, як і будь-які інновації в цій сфері, порушують традиційне функціонування цього соціального інституту і вимагають змін юридичних і організаційних підходів в його регулюванні, як на міжнародному, так і національному рівнях.

Література

1. Ширококов С. М. Нормативное и правовое обеспечение системы дистанционного образования. *Alma mater*. 2008. № 4. С. 26–34.

2. Угода про між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: підписана 27 червня 2014 р. Офіційний вісник України. 2014. № 75, т. 1. Ст. 2125.

3. Арешонков В. Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. Вісник Національної академії педагогічних наук. 2020. № 2. С. 1–6.

Ключові слова: інформація, інформаційна влада, освіта, дистанційна освіта, новації у сфері освіти.

Ключевые слова: информация, информационная власть, образование, дистанционное образование, новации в сфере образования.

Key words: information, information power, education, distance education, innovations in the field of education.